

КОМІСІЯ З ЖУРНАЛІСТСЬКОЇ ЕТИКИ

www.cje.org.ua info@cje.org.ua

Хрещатик 27а, Київ, Україна

02 лютого 2022 року

Національній Академії внутрішніх справ
України

Звернення Комісії з журналістської етики щодо необхідності ширшого діалогу задля опрацювання можливості внесення змін до примітки ст. 345-1 КК України у визначенні поняття осіб, на які поширюється норми законодавства в сфері захисту журналістів

Комісія з журналістської етики (КЖЕ) – національний орган саморегулювання у сфері дотримання етичних стандартів в роботі медіа та журналістів України – засвідчує Вам свою повагу та разом із іншими 10 асоціаціями, об'єднаннями та громадськими організаціями заперечує проти ухвалення у нинішньому вигляді проекту Закону про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо вдосконалення захисту журналістської діяльності №6443 від 17.12.2021р. та пропонує відкликати його з Верховної Ради України і не включати до порядку денного чергової сесії. Наша спільна позиція полягає у наступному.

Проект Закону про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо вдосконалення захисту журналістської діяльності №6443 ускладнить захист журналістів. Медійні та журналістські організації закликають до ширшого діалогу щодо новел, запропонованих цим законопроектом.

Ми, представники журналістських та медійних громадських організацій розуміємо та поділяємо думку авторів законопроекту №6443 щодо необхідності посилення відповідальності за злочини проти журналістів та перешкоджання їх професійній діяльності. Безкарність та зволікання в розслідуванні подібних справ неприпустимі та негативно впливають на стан свободи слова в Україні, віддаляють суспільство від демократичних умов існування.

Але разом з тим запропонований текст законопроекту **викликає глибоке занепокоєння серед медійної та журналістської спільноти**, оскільки практична реалізація низки поправок може, попри наміри його авторів, призвести до погіршення, а не до покращення ситуації, та є небезпечною в сучасних умовах.

Автори законопроекту №6443 пропонують удосконалити Кримінальний кодекс шляхом внесення змін і доповнень до низки статей, спрямованих на захист законної професійної діяльності журналістів, змістивши при цьому акцент із захисту журналістів, які мають відповідні посвідчення, на захист їх професійної діяльності. Зокрема, законопроектом пропонується вилучити друге речення Примітки до статті 345-1 КК України, відповідно до якого статус журналіста або його належність до засобу масової інформації підтверджується редакційним або службовим посвідченням чи іншим документом, виданим засобом масової інформації, його редакцією або професійною чи творчою спілкою журналістів.

Ми погоджуємося з метою авторів законопроекту, які намагаються сфокусувати увагу правозастосовників на функціональному підході до визначення поняття “журналіст”, а також на необхідності захисту інтересів суспільства в отриманні суспільно-важливої інформації через захист законної професійної діяльності журналістів, а не їх професійного статусу, як такого.

Ця зміна парадигми регулювання загалом відповідає підходам щодо захисту прав журналістів в рамках стандартів Ради Європи.

Водночас ми вважаємо, що такі зміни у законодавстві, на жаль, не допоможуть розв’язати основну проблему, пов’язану з неефективністю розслідування кримінальних правопорушень, вчинених стосовно журналістів у зв’язку зі здійсненням ними професійної діяльності, і як наслідок – непритягнення правопорушників до відповідальності.

Ми вважаємо що у разі прийняття зазначених змін ефективність розслідування відповідних кримінальних проваджень значно погіршиться. Це пов’язано з тим, що:

1. в умовах, коли відповідні норми Кримінального кодексу України спрямовані на захист професійної діяльності журналіста, позбавляти правоохоронців можливості встановлювати професійну належність особи за допомогою відповідних документів є не виправданим і позбавленим будь-якого сенсу;
2. запропоновані зміни лише погіршать якість українського законодавства у цій сфері, оскільки спеціальний закон (КК України) не буде узгоджуватись з іншими нормативно-правовими актами, зокрема, Законами України «Про телебачення і радіомовлення», «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні», «Про інформаційні агентства», «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів», які визначають спосіб підтвердження належності особи до професії журналіста;
3. доведення того, що потерпілим від кримінального правопорушення є саме журналіст, стане набагато складнішим, що погіршить якість таких розслідувань і можливість притягнення винних до відповідальності;
4. водночас впровадження зазначених змін не спроможне подолати проблему видачі фальшивих прескарт, які використовуються для отримання дозволів на зброю та для доступу на виборчі дільниці так званих “тітушок” чи інших зацікавлених осіб.

Попри всі зловживання з боку недобросовісних організацій, на сьогодні редакційне посвідчення є єдиним документом, що постійно має при собі працівник редакції, і саме це дозволяє ідентифікувати журналіста. Саме тому виключення цієї норми лише ускладнить захист працівників редакції, адже перед керівниками редакцій постане питання, як забезпечити особу журналіста, коли він працює на місці надзвичайних подій, мітингах та акціях, в нічний час та за інших ситуацій, які потребуватимуть негайного реагування правоохоронців у разі перешкоджання професійній діяльності журналістів.

Підсумовуючи, ми вважаємо, що запропонований варіант розв’язання проблеми неналежного розслідування злочинів проти журналістської діяльності, хоча і є кроком в правильному напрямі щодо спроби розширення кола осіб, яких охоплюватиме норма, але не вирішує наявні проблеми і потребує напрацювання більш всеосяжних підходів. Такі підходи мають враховувати різноманіття правового статусу осіб, що займаються професійною журналістською діяльністю. Вони також мають брати до уваги можливість запровадження в Україні єдиного стандарту професійних посвідчень журналістів, діалог про що на сьогодні ведеться галузевими організаціями та журналістами.

У зв'язку з цим, ми пропонуємо:

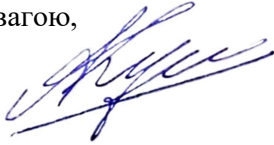
- авторам законопроекту – **відкликати його з Верховної Ради України і не включати до порядку денного чергової сесії;**
- **Комітетам Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності та з питань свободи слова залучити медійні громадські та професійні журналістські організації до ширшого діалогу з метою опрацювання можливості внесення змін до примітки ст. 345-1 КК України у визначенні поняття осіб, на які поширюється норми законодавства в сфері захисту журналістів.**

Це звернення відкрите до підписання іншими організаціями, медіа та незалежними журналістами/ками.

Звернення підписали:

Комісія журналістської етики (КЖЕ)
Український інститут медіа та комунікації
Інститут розвитку регіональної преси (ІРРП)
Національна спілка журналістів України (НСЖУ)
Незалежна медіа-профспілка України (НМПУ)
Платформа прав людини
Українська Асоціація Медіа Бізнесу (УАМБ)
Асоціація “Жінки в медіа”
Асоціація незалежних регіональних видавців України
Академія української преси (АУП)

З повагою,

Андрій Куликов
Голова Комісії з журналістської етики